

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 9 päivänä helmikuuta 2006,
yhteisön ympäristömerkkiä koskevasta työsuunnitelmasta
(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2006/402/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon tarkistetusta yhteisön ympäristömerkin myöntämisenjärjestelmästä 17 päivänä heinäkuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1980/2000 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 5 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksessa (EY) N:o 1980/2000 säädetään, että komissio laatii yhteisön ympäristömerkkiä koskevan työsuunnitelman.
- (2) Työsuunnitelmaan olisi sisällyttävä järjestelmän kehittämisstrategia, jossa olisi vahvistettava ympäristön tilan parantamista ja merkin yleistymistä markkinoilla koskevat tavoitteet, ei-tyhjentävä luettelo tuoteryhmistä, jotka katsotaan yhteisön toiminnan ensisijaisiksi kohteiksi, sekä yhteisön järjestelmän ja muiden jäsenvaltioissa käytössä olevien ympäristömerkin myöntämisenjärjestelmien välistä yhteensovittamista ja yhteistyötä koskevat suunnitelmat.
- (3) Työsuunnitelmaan olisi lisäksi sisällyttävä strategian toteuttamista koskevia toimenpiteitä sekä suunnitellut järjestelmän rahoitusjärjestelyt.

(4) Ensimmäisen yhteisön ympäristömerkkiä koskevan työsuunnitelman ⁽²⁾ täytäntöönpanon aikana saadun kokemuksen perusteella olisi laadittavat tarkistettu työsuunnitelma.

(5) Työsuunnitelma olisi tarkistettava määräajoin.

(6) Tässä päätöksessä säädetty toimenpiteet ovat asetuksen (EY) N:o 1980/2000 17 artiklalla perustetun komitean antaman lausunnon mukaiset,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään liitteessä oleva tarkistettu yhteisön ympäristömerkkiä koskeva työsuunnitelma ajanjaksoksi, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2005 ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2007.

2 artikla

Työsuunnitelman tarkistus aloitetaan ennen 31 päivää joulukuuta 2007.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 9 helmi kuuta 2006.

Komission puolesta
 Stavros DIMAS
Komission jäsen

⁽¹⁾ EYVL L 237, 21.9.2000, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 7, 11.1.2002, s. 28.

LIITE

YHTEISÖN YMPÄRISTÖMERKKIÄ KOSKEVA TYÖSUUNNITELMA

JOHDANTO

Yhteisön ympäristömerkki otettiin käyttöön vuonna 1992. Sen tarkoituksena on kannustaa yrityksiä kehittämään tuotteita ja palveluja, joilla on koko elinkaarensa aikana vähemmän haitallisia ympäristövaikutuksia, sekä antaa kuluttajille paremmin tietoa näistä vaikutuksista.

Yhteisön ympäristömerkkijärjestelmä on osa laajempaa strategiaa, jonka tarkoituksena on edistää kestävää tuotantoa ja kulu-tusta. Tähän pyritään yhdenmukaisesti, elinkaari pohjaisen tuotepolitiikan avulla, kuten ympäristöä koskevassa kuudennessa toi-mintaohjelmassa todetaan. Perustavoitteina on varmistaa ympäristönsuojelun korkea taso ja katkaista yhteys ympäristöpaineiden ja taloudellisen kasvun välillä. Näin edistetään myös talouden ja yhteiskunnan uudistamiseen tähtäävää Lissabonin strategiaa (2000) ⁽¹⁾ sekä kestävän kehityksen strategiaa (Göteborg, 2001) ⁽²⁾.

Yhdenmukista tuotepolitiikkaa koskevassa komission tiedonannossa ⁽³⁾ ehdotetaan uutta strategiaa, jolla pyritään vahvista-maan ja suuntaamaan uudelleen tuotteita koskevia ympäristötoimia ja kehittämään ympäristöystävällisten tuotteiden mark-kinoita. Yhteisön ympäristömerkki on yksi välineistä, joiden avulla voidaan saavuttaa tämä tavoite. Yhteisön ympäristömerkkijärjestelmässä on huomattavan paljon tietoa ja asiantuntemusta elinkaariajatteluun perustuvasta tuote-politiikasta, ja sitä olisi tarjottava yhdenmukista tuotepolitiikkaa kehittäviin sidosryhmien käyttöön.

Kestävien kulutus- ja tuotantotottumusten edistämiseksi on annettu uudet julkisia hankintoja koskevat direktiivit ⁽⁴⁾, joilla pyritään siihen, että julkisissa hankinnoissa otetaan huomioon ympäristönäkökohdat, sekä julkaistu käsikirja ympäristöy-stävällisistä julkisista hankinnoista (*Handbook on Environmental Public Procurement*). Nämä avaavat myös yhteisön ympäristö-merkkijärjestelmälle uusia mahdollisuuksia. Julkisten hankintojen tekijät eivät välttämättä nimenomaisesti vaadi tarjouskilpailuissaan tuotteita ja palveluita, joille on myönnetty ympäristömerkki. Uudet direktiivit tarjoavat kuitenkin mah-dollisuuksia käyttää ympäristömerkin myöntämisperusteita tai vastaavia perusteita, kun määritetään ympäristön suojelun tasoon perustuvia tai toiminnallisia ympäristövaatimuksia. Tämän pitäisi kannustaa viranomaisia tekemään poliittinen pää-tös siitä, että ostoisissa otetaan aiempaa enemmän huomioon ympäristönäkökohdat ja hyödynnetään yhteisön ympäristö-merkkiä ja sen perusteita tai muita vastaavia järjestelmiä, joiden avulla saadaan runsaasti tietoa tuotteista.

Yhteisön ympäristömerkkijärjestelmä toimii myös yhdessä monenlaisten muiden välineiden kanssa, joilla pyritään puhtaam-paan tuotantoon ja kehitykseen sekä ympäristötekniikoiden käyttöön. Järjestelmän rakenteita, menetelmiä ja tietoja pide-tään hyvänä lähtökohdana laadittaessa täytäntöönpanotoimenpiteitä ehdotetulle direktiiville, joka koskee energiaa käyttävien tuotteiden ekologista tuotesuunnittelua. Ympäristöteknologioita koskevaan toimintasuunnitelmaan sisältyy ympäristönsuo-jelutavoitteiden laatimista ja täytäntöönpanoa koskeva ensisijainen toiminta-ala, jossa tarkastellaan muun muassa sitä, mikä on suhde ympäristönsuojelutavoitteiden ja sellaisten tuotteiden ja palvelujen ympäristönsuojelun tason välillä, joita käsitel-lään EU:n aloitteissa, esimerkiksi yhteisön ympäristömerkkijärjestelmässä.

Laajentuminen, joka toi EU:hun 10 uutta jäsenvaltiota toukokuussa 2004, loi uudet edellytykset yhteisön ympäristömerkin kehittämiseksi sekä ympäristötiedotuksen ja -valistuksen parantamiseksi. Mikäli käytössä olisi selkeä EU:n laajuinen ympä-ristömerkki, kuten kukkalogo, kuluttajien olisi huomattavasti helpompi ostaa ympäristöystävällisiä tuotteita kaikkialla Euroo-passa. Samaan aikaan heidän olisi myös helpompi ymmärtää ISO:n tyyppi I mukaisia merkkejä.

Hyvin suunnitellut, markkinapohjaiset ympäristömerkkijärjestelmät hyödyttävät kuluttajia, sillä ne ovat välittömiä ja yksin-kertaisia käytäntöjä. Niiden avulla kansalaiset saavat ympäristöstä parempia ja helpommin saatavissa olevia tietoja. Järjes-telmät ovat myös hyödyllisiä yrityksille, sillä ne parantavat tuotteita ja tarjoavat markkinointitietuja myyntipaikalla. Edellytyksenä on, että ne kehitetään yhteistyössä tuottajien kanssa ja yrityksille aiheutuvat kustannukset ovat kohtuullisia.

On selvä, että yhteisön ympäristömerkkiä ei vielä käytetä markkinoilla tyydyttävissä määrin. Tilanne on nyt kuitenkin parempi kuin ennen, sillä tuoteryhmien (sekä tavaroiden että tuotteiden) kirjo kasvaa jatkuvasti ja uusia hakemuksia tulee kaiken aikaa. On kuitenkin selvää, että järjestelmää on tarkistettava, jotta se saavuttaisi alkuperäiset tavoitteensa ja erityisesti jotta yritykset ottaisivat sen aktiivisesti käyttöön. Yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän tarkistusta varten tekeillä on arvi-oititutkimus, jossa arvioidaan järjestelmän yleistä tehokkuutta haitallisten ympäristövaikutusten vähentämisessä. Tutki-muksessa arvioidaan järjestelmän vaikutus kestäväan kulutukseen ja tuotantoon sekä tehdään ehdotuksia siitä, miten järjestelmän tarkistuksella voitaisiin parhaiten edistää kestävää kehitystä Euroopassa. Lisäksi järjestelmästä olisi tehtävä kiin-nostavampi taloudellisille toimijoille, erityisesti pk-yrityksille. Työsuunnitelmalla olisi tuettava järjestelmän arviointia ja sen tarkistusta. Sillä ei kuitenkaan pitäisi rajoittaa mahdollisuutta tehdä muutoksia ympäristömerkkijärjestelmään siinä vaiheessa, kun asetus tarkistetaan.

⁽¹⁾ KOM 2000/7: http://europa.eu.int/growthandjobs/key/index_en.htm.

⁽²⁾ KOM(2001)264 lopullinen: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/com/2001/com2001_0264fi01.pdf.

⁽³⁾ KOM(2003) 302 lopullinen: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/com/2003/com2003_0302fi01.pdf.

⁽⁴⁾ EUVL L 134, 30.4.2004, s. 1 ja s. 114.

Tämän tarkistetun työsuunnitelman perustavoitteena on sen vuoksi hyödyntää kokemuksia, joita on saatu ympäristömerkkijärjestelmän tähänastisesta toiminnasta, ja esittää seuraavaksi kolmeksi vuodeksi työohjelma, jolla on seuraavat tavoitteet:

- tehdä ympäristömerkistä menestyvämpi ja toimivampi väline tuotteiden ja palvelujen laadun parantamiseksi ympäristön kannalta,
- tukea käynnissä olevaa ympäristömerkkijärjestelmän arviointia sekä asetuksen tulevaa tarkistusta,
- jatkaa rooliaan kulutustottumusten muuttamisessa kestävämpään suuntaan sekä edistää niiden poliittisten tavoitteiden saavuttamista, jotka esitetään yhteisön kestävä kehityksen strategiassa ja ympäristöä koskevassa kuudennessa toimintaohjelmassa.
- hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti komission, jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin ympäristömerkintälautakunnan EUEB:n tähän järjestelmään osoittamia resursseja ⁽¹⁾.

STRATEGIA JÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISEKSI

VUOSINA 2005-2007

1. Poliittikka ja strategia, joilla valmistellaan ympäristömerkkiasetuksen tarkistusta

Yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän pitkän aikavälin politiikkaa ja strategiaa kehitetään ja mukautetaan jatkuvasti. Tämä on tiiviisti yhdistettävä keskusteluihin ja toimiin, jotka liittyvät yhdenmukaistettua tuotepolitiikkaa koskevaan tiedonantoon, muihin valmisteilla oleviin säädöksiin, esimerkiksi ehdotukseen direktiiviksi energiaa käyttävien tuotteiden ekologisesta tuotesuunnittelusta, kodinkoneita koskevaan puitedirektiiviin 92/75/ETY, toimistolaitteiden energiatehokkuutta osoittavia Energy Star -merkintöjä koskevaan neuvoston päätökseen sekä ympäristöteknologioita koskevan toimintasuunnitelman, ympäristöä koskevan kuudennen toimintasuunnitelman ja yhteisön kestävä kehityksen strategian täytäntöönpanoon. Ympäristömerkkijärjestelmässä on myös seurattava tarkasti ekotuotemerkintöjen laajempia kehityssuuntia sekä eettisten, laatu- ja terveysmerkintöjen kehitystä. Lisäksi on varmistettava erilaisten tieteellisten komiteoiden asianmukainen osallistuminen, jotta parannetaan entisestään ekologisten perusteiden tieteellistä pohjaa. Yhtä tärkeää on kehitys ympäristöasioiden hallintajärjestelmien alalla, erityisesti yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) kehitys.

On tarpeen hallita tehokkaammin asiaan liittyviä keskusteluja ja tiedonvaihtoa sekä ympäristömerkkijärjestelmän sisällä että ulkopuolisilla foorumeilla. Lisäksi on valmisteltava ja ohjattava pohdintaa järjestelmän tulevaisuudesta. Tämän vuoksi ensimmäisen työsuunnitelmakauden aikana perustettiin pysyvä politiikan johtoryhmä, joka on toiminut aktiivisesti. Ryhmä on antanut erittäin arvokkaan panoksen järjestelmän tulevaan politiikkaan ja strategiaan käsittelemällä kysymyksiä, jotka liittyvät merkin integroimiseen muuhun ympäristöpolitiikkaan, synergiaan muiden ympäristövälineiden kanssa sekä muihin pitkän aikavälin poliittisiin kysymyksiin. Se on selkeästi määrittänyt järjestelmän tämänhetkiset suurimmat haasteet sekä vaikuttanut keskusteluun antamalla erilaisia ideoita järjestelmän arvioinnista ja tarkistamisesta. Nämä ideat olisi otettava huomioon järjestelmän tarkistamista koskevissa keskusteluissa, joissa sidosryhmien osallistumista kokouksiin olisi pidettävä ensisijaisen tärkeänä.

Tavoite

Euroopan unionin ympäristömerkintälautakunnan EUEB:n, jäsenvaltioiden ja komission ensisijaisena tavoitteena tulisi olla kehittää ja mukauttaa ympäristömerkkijärjestelmän pitkän aikavälin politiikkaa ja strategiaa asetuksen tulevaa tarkistusta ajatellen. Niiden olisi myös vaikutettava siihen, että jatketaan ympäristömerkinnän integroimista eri politiikkoihin, joita on kehitteillä kestävään kuluttamiseen liittyvillä aloilla (esimerkiksi yhdenmukaistettua tuotepolitiikkassa, energiaa käyttävien tuotteiden ekologisessa tuotesuunnittelussa, ympäristönäkökohtien huomioonottamisessa julkisissa hankinnoissa, tuotemerkinnöissä laajemmalti, ympäristöystävällisten tuotteiden verotuksen keventämisessä sekä ympäristöteknologioita koskevassa toimintasuunnitelmassa).

Toimet

Euroopan unionin ympäristömerkintälautakunnan EUEB:n, jäsenvaltioiden ja komission olisi asetettava ensisijaiseksi tavoitteeksi ympäristömerkkijärjestelmän arviointi ja tarkistus, jotta voidaan kehittää ja mukauttaa sen pitkän aikavälin politiikkaa ja strategiaa. Tätä varten olisi järjestettävä erityisiä kokouksia ja tutkimuksia sekä saatava käyttöön asiantuntemusta sen jälkeen kun arviointitutkimuksen tulokset on julkaistu.

⁽¹⁾ Huom. Komissio toimii EUEB:n sihteeristönä ja osallistuu kaikkiin sen toimiin.

2. Ympäristön tilan parantamista ja merkin käytön yleistymistä markkinoilla koskevat tavoitteet

Ympäristön tilan parantamista ja merkin yleistymistä markkinoilla koskevat tavoitteet on asetettava ajatellen järjestelmän tarkistusta. Niillä on pyrittävä erityisesti:

- a) lisäämään niiden markkinoiden määrää, joille ympäristömerkityt tuotteet soveltuvat, siten, että laajennetaan vähitellen ympäristömerkin piiriin kuuluvien tuoteryhmien kirjoa ja tehdään järjestelmästä entistä kiinnostavampi valmistajien kannalta;
- b) lisäämään merkittävästi ympäristömerkin näkyvyyttä kaikilla näillä markkinoilla tai kaikissa näissä tuoteryhmissä (ts. ympäristömerkittyjen tuotteiden valikoimaa markkinoilla);
- c) tarkastelemaan järjestelmän ympäristöhyötyjä ja sen roolia kulutustottumusten muuttamisessa kestävämpään suuntaan;
- d) lisäämään entisestään mahdollisia synergioita ympäristömerkin ja EMAS-järjestelmän välillä.

a) Tuoteryhmien kehittäminen

Ympäristömerkin myöntämisperusteet on toistaiseksi vahvistettu 23 tuoteryhmälle: pehmapapereille, astianpesukoneille, maanparannusaineille, patjoille, sisätiloissa käytettäville maaleille ja lakoille, jalkineille, tekstiilituotteille, mikrotietokoneille, tekstiilien pesuaineille, konetiskiaineille, kopiopapereille, sähkölampuille, kannettaville tietokoneille, kylmäsäilytyslaitteille, pesukoneille, yleispuhdistusaineille ja saniteettipuhdistusaineille, käsitiskiaineille, televisioille, koville lattiapäällysteille, pölynimureille, majoituspalveluille, leirintäaluepalveluille ja voiteluaineille.

Tuoteryhmän on täytettävä useita erilaisia edellytyksiä, jotta sitä voitaisiin pitää yhteisön ympäristömerkinnän kannalta ensisijaisena. Asetuksen (EY) N:o 1980/2000 2 artiklan 2 kohdassa vahvistetaan joitakin olennaisia vaatimuksia, jotka tuoteryhmän on täytettävä sopiakseen ympäristömerkintäjärjestelmään. Tuotteen myynnin sisämarkkinoilla on oltava merkittävää, ja sitä on myytävä suoraan loppukäyttäjille. Sillä on oltava huomattavia ympäristövaikutuksia, joihin kuluttajien valinnat voivat vaikuttaa myönteisesti, ja valmistajien ja vähittäismyyjien on oltava halukkaita liittämään ympäristömerkki tuotteisiinsa.

Ensimmäisessä työohjelmassa esitetyn kysymysluettelon perusteella tehtiin tuoteryhmien priorisointitutkimus⁽¹⁾. Sen tuloksena laadittu luettelo ensisijaisista tuoteryhmistä esitetään lisäyksessä 1. Järjestelmän tarkistusta varten EUEB:n ja jäsenvaltioiden olisi jatkettava tuoteryhmien priorisoinnimenetelmien kehittämistä ja otettava tällöin huomioon mainittu tutkimus ja sen tulosten perusteella tehdyt suositukset tulevista toimista ja parannuksista. Niiden olisi myös laajennettava arviointia ehdolla olevien tuoteryhmien ympäristöhyödyistä ja markkinointinäköymistä. Lisäksi olisi analysoitava edelleen erityisvaatimuksia, jotka liittyvät palvelujen suhteellisen painoarvon arvioimiseen.

Parannettujen menetelmien avulla olisi voitava objektiivisesti priorisoida tuotteiden ja palvelujen tuoteryhmät. Menetelmillä olisi myös voitava tarkistaa, onko tietyllä tuotteella tai palvelulla selkeästi yhteys olemassa oleviin tuoteryhmiin.

Olisi perustettava tilapäinen johtoryhmä, joka määrittäisi objektiivisesti ja selkeästi sen, mitä ryhmiä katsottaisiin ensisijaisiksi tuoteryhmiksi.

Tuoteryhmien kehittämiseen liittyvän työn ei kuitenkaan pitäisi rajoittaa mahdollisuutta tehdä muutoksia siihen, miten tuoteryhmiä käsitellään ympäristömerkintäjärjestelmän tarkistuksessa.

Tavoite

Järjestelmän tarkistusta varten vahvistetaan tuoteryhmien joukko, joka muodostaa niin kattavan ja hallittavan tuotevalikoiman, että se kiinnostaa vähittäismyyjiä, valmistajia (mukaan luettuina pk-yritykset) ja kuluttajia.

Käytetään parhaalla mahdollisella tavalla tuoteryhmien kehittämiseen kohdistettuja resursseja keskittyen niihin tuoteryhmiin, joihin yhteisön ympäristömerkintä sopii parhaiten.

Vahvistettuja tuoteryhmiä pitäisi olla viiden vuoden kuluttua 30–35.

(¹) AEAT in Confidence, Prioritisation of New Ecolabel Product Groups, A Report for the European Commission, DG Environment, May 2004.
http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/product/pg_prioritisation_en.htm

Toimet

Ensisijaisten tuoteryhmien luettelo olisi päivitettävä säännöllisesti ja ennen sitä olisi kuultava EUEB:tä. Kun tuoteryhmää tarkistetaan, EUEB:n pitäisi määrittää uudelleen sen painoarvo.

Toimivaltaisten elinten ja EUEB:n olisi edelleen – ottaen huomioon tuoteryhmien aiemman työsuunnitelman yhteydessä suoritettu priorisointitutkimus – parannettava priorisointimenetelmiä ja pyrittävä erityisesti löytämään tutkimuksen priorisointikysymysten asianmukainen painotus. Sen perusteella, mitä järjestelmän arvioinnin tuloksista ja suuntauksista käy ilmi, olisi otettava huomioon muun muassa vahvistettujen tuoteryhmien onnistuminen tai epäonnistuminen, ehdolla olevien tuoteryhmien ympäristöhyödyt ja erityisvaatimukset palvelujen suhteellisen painoarvon arvioimiseksi.

Komission, EUEB:n ja jäsenvaltioiden olisi tehtävä tarvittavat tarkistukset ja lisäksi vahvistettava vuosittain kaksi uutta tuoteryhmää. Tuoteryhmiä koskevien myöntämisperusteiden voimassaoloajan tulisi yleensä olla 4–5 vuotta, mutta tätä ohjeellista kestoja voidaan mukauttaa tapauskohtaisesti.

Olisi perustettava EUEB:n tilapäiväinen johtoryhmä, joka tapaisi kerran vuodessa suositellakseen, mitkä ovat tärkeimmät ensisijaiset tuoteryhmät, ja antaakseen neuvoja tuoteryhmien tarkistusten määrärajoista. Ryhmä vahvistaisi myös menetelmät, joilla määritetään perusteiden tarkistuksen kiireellisyys, kun otetaan huomioon kyseisillä aloilla tapahtunut tekninen kehitys.

Uusien tuoteryhmien kehityksen ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa siihen, että on tarpeen varata aikaa ja resursseja ympäristömerkkijärjestelmän tarkistusprosessiin.

b) Merkin käytön yleistyminen markkinoilla, näkyvyys ja kuluttajien tietoisuus

Ympäristömerkin näkyvyyttä voidaan mitata neljällä mittarilla:

- yritykset: ympäristömerkin saaneiden yritysten määrä,
- tuotteet: niiden tuotteiden määrä, joille nämä yritykset ovat saaneet ympäristömerkin,
- tavarat: niiden näihin tuotteisiin kuuluvien tavaroiden määrä, joita markkinoidaan ympäristömerkillä merkittyinä,
- arvot: näiden tavaroiden myyntiarvo vapaasti lähettäjältä.

Tällä hetkellä (toukokuussa 2005) ympäristömerkkiä käyttää yli 250 yritystä, kun elokuussa 2001 sitä käytti 87 yritystä. Ympäristömerkki on useilla sadoilla niiden yritysten tuotteilla. Hakijoiden määrällä mitaten ylivoimaisesti menestyvimmat tuoteryhmät ovat tekstiilit, maalit ja lakat sekä majoituspalvelut. Ympäristömerkin käyttöoikeuden saaneiden valmistajien ja niiden tuotteiden jakautuminen Euroopan unionissa ja Euroopan talousalueella on yhä epätasaista. Tilanne on kuitenkin parempi ja tasapainoisempi kuin ennen.

Ympäristömerkillä merkittyjä tavaroita myytiin vuonna 2004 noin 400 miljoonaa kappaletta (54 miljoonaa vuonna 2001), ja niiden myyntiarvo vapaasti lähettäjältä oli noin 700 miljoonaa euroa (114 miljoonaa euroa vuonna 2001).

Yhteisön ympäristömerkin saaneiden tuotteiden leviäminen markkinoilla on kuitenkin vielä melko vaatimatonta: ne muodostavat alle prosentin eri tuoteryhmien kokonaismarkkinoista.

Järjestelmän päätavoitteena pitäisi olla sen tekeminen kiinnostavammaksi taloudellisille toimijoille. Lisäksi olisi kasvatettava huomattavasti ympäristömerkittyjen tuotteiden lukumäärää, jotta ympäristömerkin näkyvyys markkinoilla paranisi ja sen myönteiset ympäristövaikutukset kasvaisivat. Samaan aikaan olisi pyrittävä vahvistamaan tätä näkyvyyttä, jotta edettäisiin kohti ympäristömerkin teoreettista suurinta mahdollista osuutta markkinoilla. Se on yleensä 5–25 prosenttia kokonaismarkkinoista riippuen tuoteryhmästä ja siihen liittyvien ympäristömerkin myöntämisperusteiden valikoivuudesta.

Ympäristömerkintäasioista vastaavien toimivaltaisten elinten olisi jatkettava kyseeseen tulevien tuoteryhmien määrittämistä kussakin jäsenvaltiossa. Integroitu markkinointistrategia voisi merkittävästi parantaa kuluttajien suhtautumista ja markkinoiden kiinnostavuutta, kuten lokakuussa 2004 järjestetty ”EU-kukan viikko” onnistuneesti osoitti.

Saadut kokemukset ovat osoittaneet, että kysyntäpuolta on tarkasteltava aktiivisemmin. Vuoden 2004 EU-kukan viikko osoitti, että sekä tarjontaan että kysyntään kohdistuva yhdistetty strategia voisi olla tuloksekas.

On erittäin tärkeää edistää EU:n ympäristömerkin tuntemusta kaikissa jäsenvaltioissa ja motivoida yrityksiä hakemaan merkkiä. Tällöin on korostettava käytännön hyötyjä, joita ne merkistä saavat.

Markkinoinnin johtoryhmän työssä on ensimmäisen työsuunnitelman täytäntöönpanon aikana havaittu, että on tarve laatia yhteiset kuluttajatutkimusmenetelmät. Tutkimusten avulla olisi seurattava tunnettuuden astetta ja kuluttajien tietoisuuden kehitystä. On erittäin tärkeää edistää EU:n ympäristömerkin tuntemusta kaikissa jäsenvaltioissa ja jakaa samaan aikaan kokemuksia ympäristömerkin täytäntöönpanosta "vanhoissa" ja "uusissa" jäsenvaltioissa.

Komissio laatii parhaillaan esitteitä, joissa selostetaan ympäristömerkinnän tavoitteita ja merkitystä eri tuoteryhmissä. Esitteet voidaan liittää ympäristömerkinnän saaneisiin tuotteisiin, kun niitä myydään kuluttajille. Lisäksi on laadittu erilaisia esitteitä, joiden tavoitteena on antaa tuottajille ja vähittäismyyjille tietoja tärkeitä koskevista perusteista tuoteryhmiä (yleiset perusteet, tekstiilit, jalkineet, tekstiilien pesuaineet, maalit ja lakat). EUEB:n jäsenten pitäisi nyt parantaa ja jakaa tätä materiaalia järjestelmällisemmin.

Markkinointiresurssien optimoimiseksi jäsenvaltioiden olisi työskenneltävä yhteistyössä tuottajien kanssa, jotta voitaisiin järjestää yhteisiä markkinointikampanjoita eri maissa.

Tavoitteet

Lisätään ympäristömerkittyjen tavaroiden arvoa ja/tai lukumäärää vähintään 50 prosentilla vuodessa.

Saavutetaan ennen työsuunnitelmakauden loppua kaikissa jäsenvaltiossa näkyvyyden vähimmäistaso, mukaan luettuina menetelmät sen mittaamiseksi kustannustehokkaasti.

Kaikkien kyseeseen tulevien valmistajien ja vähittäismyyjien olisi tunnettava ympäristömerkintä ja pitkällä aikavälillä yli puolen eurooppalaisista kuluttajista olisi tunnistettava yhteisön ympäristömerkin logo erinomaisia ympäristöominaisuuksia osoittavaksi merkiksi.

Toimet

Markkinoinnin johtoryhmän olisi työsuunnitelmakauden ensimmäisen vuoden aikana tehtävä jäsenvaltioiden tuella suosituksia siitä, miten "markkinaosuutta, näkyvyyttä ja kuluttajien tietoisuutta" voidaan mitata ja mitkä tällaisen tietoisuuden tavoitetasojen tulisi olla. Tällöin olisi otettava huomioon vuonna 2004 järjestetystä "EU-kukan viikosta" saatu kokemus.

EUEB:n olisi parannettava jo käytössä olevia raportointimekanismeja, joiden avulla kootaan vuotuiset tilastot merkin leviämisen seuraamiseksi eri tuoteryhmissä.

EUEB:n, jäsenvaltioiden ja komission olisi edistettävä yhteisön ympäristömerkin käyttöä sovitujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimien olisi kohdistuttava erityisesti vähittäismyymiin ja julkisten hankintojen tekijöihin (ks. jäljempänä). Toimista pitäisi raportoida (ja niitä koskevia tietoja vaihtaa) aikakin kerran vuodessa pidettävissä EUEB:n kokouksissa. Samalla olisi pyrittävä järjestelmällisesti saamaan palautetta sidosryhmiltä ja otettava se huomioon.

Tätä varten jäsenvaltioiden olisi laadittava markkinointistrategia, jonka olisi sisällettävä toimet tärkeysjärjestyksessä.

On luotava yhteistyötä kaikkien sidosryhmien (kansalaisjärjestöjen, tuottajien, kuluttajajärjestöjen ja vähittäismyymiin) kanssa asianmukaisella tavalla, jotta lisätään järjestelmän tuntemusta näissä organisaatioissa ja edistetään kukkalogon käyttöä niiden kontaktiverkon kautta.

EUEB:n, jäsenvaltioiden ja komission olisi edistettävä sitä, että jaetaan kokemuksia ympäristömerkin täytäntöönpanosta 'vanhoissa' ja 'uusissa' jäsenvaltioissa tätä varten järjestetyissä tapahtumissa.

Ks. myös yhteiset tunnettuuden edistämistoimet (4 kohdan b alakohhta ja 5 kohta)

c) **Ympäristöhyödyt**

Yhteisön ympäristömerkin päätavoitteena on edistää sellaisten tuotteiden käyttöä, joilla on mahdollista vähentää kielteisiä ympäristövaikutuksia verrattuna saman tuoteryhmän muihin tuotteisiin, ja myötävaikuttaa näin tehokkaaseen luonnonvarojen käyttöön ja ympäristönsuojelun korkeaan tasoon. Tällöin on otettava huomioon tieteellinen näyttö ja ympäristömerkkiä koskevan asetuksen (asetuksen (EY) N:o 1980/2000) 1 artiklan 4 kohta. Näin ympäristömerkki tekee osaltaan kuluttamisesta kestävämpää ja edistää niiden poliittisten tavoitteiden saavuttamista, jotka esitetään kestävä kehitys koskevassa yhteisön strategiassa (ja jotka liittyvät esimerkiksi ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen käytön tehokkuuteen ja ekomyrkyllisyyteen), ympäristöä koskevassa kuudennessa toimintaohjelmassa ja yhdennettyä tuotepolitiikkaa koskevassa tiedonannossa.

Aikaisemmat tutkimukset ja selvitykset ovat osoittaneet, että ympäristömerkkien erityisiä ympäristöhyötyjä on vaikea laskea, koska niitä on vaikea erottaa muilla ympäristötoimenpiteillä saavutettavista ympäristöhyödyistä ja mitata niistä erillään. Suorat hyödyt liittyvät pääasiassa ympäristösäästöihin, joita saavutetaan, mikäli ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinaosuus kasvaa. Välillisissä hyödyissä otetaan huomioon ympäristömerkin muut positiiviset vaikutukset nyt ja tulevaisuudessa. Hiljattain tehty tutkimus yhteisön ympäristömerkin välittömistä ja välillistä hyödyistä osoittaa, että mikäli yhteisön ympäristömerkin käyttö kasvaa 20 prosenttia, yhteisön ympäristömerkillä voitaisiin saavuttaa huomattavat säästöt sen epäsuorien etujen kautta. Se voisi olla yksi kustannustehokkaimmista välineistä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi verrattuna muihin toimiin.

Julkiset hankinnat muodostavat noin 16 prosenttia ⁽¹⁾ koko EU:n BKT:stä, ja yritysten ja muiden valtiollisten ja kansalaisjärjestöjen hankintojen tekijöitä olisi kannustettava käyttämään järjestelmällisemmin ympäristömerkkiperusteita tai vastaavia perusteita tarjouspyynnöissään. Hiljattain julkaistu käsikirja ympäristöstävällisistä julkisista hankinnoista (*Handbook on Environmental Public Procurement*) edistää tätä huomattavasti.

Hankintojen tekijät eivät kuitenkaan ole vielä niin tietoisia hyödyistä, että se vaikuttaisi merkittävästi markkinoihin. Näin ollen yhtenä erityistavoitteena tulisi olla ympäristöstävällisten tuotteiden kysynnän lisääminen erityisesti julkisten hankintojen tekijöiden keskuudessa tulevana kolmena vuotena. Toimenpiteitä tällaisen kysynnän lisäämiseksi olisi tutkittava.

Tavoitteet

Muutetaan kuluttamista kestävämpään suuntaan ja edistetään niiden poliittisten tavoitteiden saavuttamista, jotka esitetään yhteisön kestävä kehityksen strategiassa, kuudennessa ympäristötoimintaohjelmassa ja yhdennettyä tuotepolitiikkaa koskevassa tiedonannossa.

Julkisten hankintojen tekijöille olisi kerrottava mahdollisimman pian mahdollisuuksista käyttää tarjouspyynnöissä yhteisön ympäristömerkin myöntämisperusteita tai vastaavia perusteita.

Toimet

EUEB:n olisi jatkettava työtä, jonka tavoitteena on arvioida, mitä välittömiä ja välillisiä ympäristöhyötyjä ympäristömerkillä on kokonaisuutena. Mahdolliset edut olisi myös järjestelmällisesti arvioitava kaikkia uusia tai tarkistettuja tuoteryhmiä koskevia myöntämisperusteita vahvistettaessa.

EUEB:n, jäsenvaltioiden ja komission olisi tiedotettava julkisten ja yksityisten hankintojen tekijöille mahdollisuuksista käyttää tarjouskilpailuissaan ympäristömerkin myöntämisperusteita tai vastaavia perusteita.

d) **Synergia ympäristömerkin ja EMAS-järjestelmän välillä**

Yhteisön ympäristömerkillä ja EMAS-järjestelmällä on toisiaan täydentävät ja tukevat roolit, joita on kyseisten järjestelmien tarkistuksissa analysoitava ja kehitettävä todelliseksi yhteistyökumppanuudeksi. Läheinen yhteistyö ja selkeä käsitys siitä, miten järjestelmät toimivat yhdessä, ovat edellytyksiä molempien järjestelmien onnistumiselle. Kuten edellisessä työohjelmassa todettiin, yritystä, joka käyttää EMAS- tai ISO 14001 — järjestelmää, hallitaan järjestelmällisesti ympäristönäkökulmasta, ja yritys parantaa jatkuvasti ympäristönsuojelun tasoaan yli lakisääteisten vähimmäisvaatimusten. Tuote, jolle on myönnetty ympäristömerkki, kuuluu ympäristöominaisuuksiltaan selvästi parhaimmiston. EMAS-järjestelmää käyttävä yritys hyötyisi ympäristömerkin myöntämisperusteiden käyttämisestä ympäristöpolitiikassaan selkeänä ja myönteisenä ympäristötavoitteena. Ympäristömerkkiperusteiden käytöstä voidaan johtaa selkeät ympäristönsuojelun tasoa koskevat tavoitteet. Yritys, jonka tuotteilla on ympäristömerkki tai joka haluaisi niille sellaisen, hyötyisi EMAS-järjestelmän käyttämisestä myöntämisperusteiden noudattamisen hallintaan ja ylläpitoon. Samaan aikaan se hyötyisi laajentuneista markkinointimahdollisuuksista. Uudessa ympäristömerkki-järjestelmässä erilaiset maksujen alennukset ovat tulleet mahdollisiksi esimerkiksi EMAS- tai ISO 14001 — sertifioiduille yrityksille, pk-yrityksille ja edelläkävijöille.

⁽¹⁾ Komission kertomus julkisten hankintojen taloudellisista vaikutuksista: *A report on the functioning of public procurement markets in the EU: benefits from the application of EU directives and challenges for the future*, 3.2.2004.
http://europa.eu.int/comm/internal_market/publicprocurement/docs/public-proc-market-final-report_en.pdf.

3. Yhteistyö, koordinointi ja yhteydet EU:n järjestelmän ja muiden tyyppin I mukaisten merkkien järjestelmien välillä jäsenvaltioissa

Kuten edellisessä työsuunnitelmassa esitettiin, olisi kehitettävä vähitellen järjestelmällisempää ja laajempaa yhteistyötä ja koordinointia yhteisön ympäristömerkin ja muiden jäsenvaltioissa käytettävien ympäristömerkkien välillä. Tämä parantaisi järjestelmän taloudellista tehokkuutta ja auttaisi vähentämään mahdollisia kauppaa väärentäviä vaikutuksia. Tätä varten perustettiin pysyvä yhteistyön ja koordinoinnin johtoryhmä, joka on tavannut noin neljä kertaa vuodessa.

Tässä ryhmässä kolmen vuoden aikana saatu kokemus osoittaa, että yhteistyöhön ja koordinointiin liittyvät tavoitteet ovat edelleen ajankohtaisia. Ryhmän potentiaalia ei ole vielä hyödynnetty parhaalla mahdollisella tavalla.

Tärkeimmät myönteiset tulokset keskittyvät kahdelle alalle: on kerätty runsaasti tietoa siitä, miten toimivaltaiset elimet toimivat, ja tämän seurauksena on toteutettu toimia eri toimivaltaisten elinten menetelmien yhdenmukaistamiseksi. Tämä on tärkeä askel eteenpäin, koska järjestelmän uskottavuus edellyttää, että kaikki toimivaltaiset elimet soveltavat yhdenmukaisia menetelmiä.

Yhteisön ympäristömerkin ja muiden jäsenvaltioissa käytettävien ympäristömerkkien välisessä yhteistyössä ja koordinoinnissa on kuitenkin edelleen paljon kehitettävää, koska korkeatasoinen yhteistyö edellyttää lujaa sitoutumista kaikilta osapuolilta.

Tilanteen parantamiseksi aiempien työsuunnitelmien perusteella on toteutettu useita toimia. On esimerkiksi aktiivisesti otettu yhteyttä kansallisiin ympäristömerkkijärjestelmiin ja rohkaistu niitä lisäämään yhteistyötä yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän kanssa. Pysyvä yhteistyön ja koordinoinnin johtoryhmä on muun muassa järjestänyt kokouksen yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän sekä kansallisten ympäristömerkkijärjestelmien johdon tai edustajien kanssa sekä tutkinut yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän ja kansallisten merkkijärjestelmien samankaltaisuuksia, jotka liittyvät sidosryhmien osallistumiseen ja todentamiseen. Muissa toimissa on mm. tarkasteltu tuoteryhmäperusteiden yhdenmukaistamista, josta on saatu rohkaisevia tuloksia joissakin jäsenvaltioissa, esim. Itävallassa. Tähän liittyvä tärkeä työ on vielä kesken.

Kuten edellisessä työsuunnitelmassa todettiin, koordinoimalla paremmin tuoteryhmien kehittämistä voitaisiin saavuttaa huomattavia resurssien säästöjä.

Laajentuminen, jonka myötä EU:hun liittyi 10 uutta jäsenvaltiota, on tuonut mukanaan joitakin uusia kansallisia ympäristömerkkejä. Tämä tarjoaa sekä uusia mahdollisuuksia yhteistyölle että uusia haasteita.

Tavoite

Hyödyntää synergiaa yhteisön ympäristömerkin ja muiden jäsenvaltioissa käytössä olevien ympäristömerkkien välillä lisäämällä vähitellen ja järjestelmällisesti järjestelmien välistä yhteistyötä, koordinointia ja yhteyksiä erityisesti yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän tarkistusta ajatellen.

Toimet

Yhteistyön ja koordinoinnin johtoryhmän olisi laadittava ja pantava täytäntöön strategia siitä, miten tyyppin I mukaisia ympäristömerkkijärjestelmiä voidaan rohkaista koordinoimaan toimintaa enemmän ja lisäämään yhteyksiä yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän kanssa.

a) Tuoteryhmien kehittämisen koordinointi

Yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän ja muiden ympäristömerkintäjärjestelmien pitäisi vaihtaa järjestelmällisesti keskenään tietoja järjestelmiin kuuluvista tuoteryhmistä ja tuoteryhmien kehitysohjelmista, ja tarvittaessa niiden olisi koordinoitava työtään antamalla yhteiskäyttöön resursseja, asiantuntemusta ja tuloksia. Näin kaikki osapuolet säästäisivät resursseja, eri järjestelmien roolit tulisivat selviksi ja yhdenmukaistaminen helpottuisi niissä tapauksissa, joissa samankaltaisilla ympäristömerkeillä on samantapaisia päämääriä. Kaikkien mukana olevien elinten olisi pohdittava, miten yhteisön ympäristömerkkijärjestelmä ja muut järjestelmät voisivat parhaiten toimia yhdessä pitkällä aikavälillä, kun otetaan huomioon yhteisön ympäristömerkkiä koskevan asetuksen tuleva tarkistus.

Edellisenä työsuunnitelmakautena toimittiinkin näin (esim. pohjosmainen joutsenmerkki ja hollantilainen ympäristömerkki Stichting Milieukeur), mutta yhteistyö ei ole ollut järjestelmällistä ja yhdenmukaistamisen kynnystason saavuttamiseksi tarvitaan enemmän työtä. Yhteisön ympäristömerkkijärjestelmän ja kansallisten järjestelmien koordinointipyrkimyksissä olisi nyt keskityttävä tuoteryhmien kehittämisen priorisointiin, keskinäiseen lähentämiseen ja kansallisia tarpeita ja edellytyksiä koskevan tietoisuuden parantamiseen. Kaikessa olisi pyrittävä antamaan palautetta ympäristömerkkiä koskevan asetuksen tarkistamista varten.

Jotta koordinoitiprosessista saataisiin selkeämpi ja järjestelmällisempi, jäsenvaltioiden näkemys kansallisia järjestelmiä koskevasta strategiasta olisi tehtävä selväksi tuoteryhmän kehittämisen tai tarkistamisen alussa. Erityisesti silloin, kun yhteisön ympäristömerkkiperusteet on jo vahvistettu joltain tuoteryhmää varten ja jäsenvaltio päättää laatia uudet perusteet kansallista merkkiä varten, EUEB:ssä olisi keskusteltava perusteiden laatimisen taustasta sekä erityisistä kansallisista olosuhteista, joiden vuoksi se on tarpeen.

Tavoite

Parantaa vähitellen tuoteryhmien kehittämisen koordinoitua eri merkkijärjestelmissä EU:ssa erityisesti ympäristömerkkijärjestelmän tarkistuksen valossa.

Toimet

EUEB:n olisi edistettävä yhteistyötä jäsenvaltioiden kansallisten merkkijärjestelmien kanssa, jotta voitaisiin tarkistaa ja luetteloida kaikki tuoteryhmät, joilla on käytössä ympäristömerkki EU:n alueella, ja jatkettava työtä keskusrekisterin laatimiseksi ja päivittämiseksi näistä tuoteryhmistä ja niihin sovellettavista perusteista. Tämän työn perusteella olisi pohdittava, miten yhteisön ympäristömerkkiä koskevan asetuksen tarkistuksella voidaan parantaa kansallisten ja kansallisten järjestelmien koordinoitua.

EUEB:n ja muiden jäsenvaltioissa käytössä olevien järjestelmien olisi vähitellen koordinoitava työohjelmiaan ja vaihdettava järjestelmällisesti keskenään tietoja.

EUEB:n olisi otettava huomioon maailmanlaajuisessa ympäristömerkintöjen verkostossa GEN:ssä (Global Eco-labelling Network) meneillään oleva työ ympäristömerkkijärjestelmän tarkistuksen kannalta.

- b) **Yhteiset toimet EU:n ympäristömerkkijärjestelmän ja jäsenvaltioiden muiden ympäristömerkkien ja niiden ympäristömerkittyjen tuotteiden käytön edistämiseksi, jotta voidaan lisätä kuluttajien tietoisuutta ja tuntemusta järjestelmien yhteisistä ja toisiaan täydentävistä rooleista**

Kuten edellisessä työsuunnitelmassa todettiin, eri sidosryhmille olisi annettava tietoa, jossa selitetään Euroopan eri ympäristömerkkien ympäristöllisiä arvoja ja esitellään eri järjestelmät toisiaan täydentävinä eikä keskenään kilpailevina.

Tämä edellyttää runsaasti yhteisiä keskusteluja EU:n ympäristömerkintäjärjestelmän ja jäsenvaltioiden muiden ympäristömerkintäjärjestelmien välillä, jotta järjestelmien hahmottamisesta, esitystavasta sekä niiden yhteisistä ja toisiaan täydentävistä tarkoituksista ja rooleista päästään yhteisymmärrykseen.

Oli tarkasteltava, mitä mahdollisuuksia tarjoaisivat päällekkäisiä tuoteryhmiä koskevat yhteiset tunnettuuden edistämiskampanjat, yhteinen verkkosivusto tai tietopankki, keskinäisen tunnustamisen mekanismit sekä mukautetut maksut tuottajille, jotka hakevat molempien järjestelmien merkkiä.

Tavoite

Tarkastella esimerkkejä tapauksista, joissa yhteisön ympäristömerkkijärjestelmä ja muut jäsenvaltioissa käytössä olevat ympäristömerkit ovat vahvasti toisiaan täydentäviä, ja pohdittava mahdollisia yhteisiä toimia.

Toimet

Yhteistyön ja koordinoitun johtoryhmän, komission, jäsenvaltioiden ja muiden jäsenvaltioiden järjestelmien olisi yhdessä laadittava luettelo kansallisten merkkien ja yhteisön ympäristömerkin yhteisistä tavoitteista ja rooleista.

EUEB:n ja jäsenvaltioiden muiden ympäristömerkintäjärjestelmien olisi tutkittava mahdollisuuksia kehittää yhteinen ympäristömerkittyjen tuotteiden "vihreä kauppa" ("green store") Internetiin (ja/tai tähän liittyviä toimia). Jos päätelmät ovat myönteiset, olisi samalla ehdotettava aikataulua ja talousarviota sen toteuttamista varten.

Komissio on EUEB:tä kuultuaan mukauttanut yhteisön ympäristömerkin maksurakennetta niin, että siinä tarjotaan tarkoituksenmukainen alennus hakijoille, jotka haluavat sekä yhteisön ympäristömerkin että yhden tai useamman jäsenvaltioiden muista ympäristömerkeistä ⁽¹⁾. Jäsenvaltioiden muita ympäristömerkintäjärjestelmiä pitäisi rohkaista toimimaan samoin.

⁽¹⁾ Komission päätös 2000/728/EY, tehty 10 päivänä marraskuuta 2000, yhteisön ympäristömerkin hakemusmaksun ja vuosimaksun vahvistamisesta (EUVL L 293, 22.11.2000, s. 18). Komission päätös 2003/393/EY, tehty 22 päivänä toukokuuta 2003, yhteisön ympäristömerkin hakemusmaksun ja vuosimaksun vahvistamisesta tehdyn päätöksen 2000/728/EY muuttamisesta (EUVL L 135, 3.6.2003, s. 31).

4. Yhteiset tunnettuuden edistämistoimet

Vapaaehtoinen järjestelmä voi onnistua ja vaikuttaa huomattavasti markkinoihin vain, jos se tarjoaa taloudellisen kannustimen mahdollisille hakijoille ja jos sitä tuetaan merkittävästi markkinoinnilla ja tunnettuuden edistämistoimilla. Tarkistetun asetuksen (EY) N:o 1980/2000 10 artiklan mukaan jäsenvaltiot ja komissio edistävät yhteistyössä EUEB:n jäsenten kanssa yhteisön ympäristömerkin käyttöä järjestämällä kuluttajille, tuottajille, kauppiaille, vähittäismyyjille ja kansalaisille yleisesti suunnattuja valistus- ja tiedotuskampanjoita tukien näin järjestelmän kehittämistä. Eri sidosryhmien osallistuminen on ratkaisevan tärkeää, etenkin niiden, jotka voivat tarjota kerrannaisvaikutuksia, kuten vähittäismyyntisektori sekä kuluttaja- ja ympäristöasioissa toimivat kansalaisjärjestöt.

EUEB:n olisi edelleen järjestettävä säännöllisesti ainakin kahdesti vuodessa markkinoinnin johtoryhmän kokouksia, joissa käsitellään erityisesti markkinointia, ympäristömerkinnän edistämistä ja strategian kehittämistä.

Käytettävissä olevien resurssien yhteiskäyttö mahdollistaisi sen, että voitaisiin laatia kunnianhimoisempia kuluttajille tarkoitettuja kampanjoita, kuten EU-kukan viikko lokakuussa 2004.

Tavoite

EUEB:n, komission ja jäsenvaltioiden olisi koordinoitava sopivassa määrin markkinointityötään ja kehitettävä ja toteutettava yhteisiä toimia.

Toimet

Markkinoinnin johtoryhmän olisi tavattava vähintään kaksi kertaa vuodessa keskustellakseen markkinoinnista ja ympäristömerkin tunnettuuden edistämisestä järjestelmän strategisen kehittämisen kannalta.

Kuten edellisessä työsuunnitelmassa todettiin, EUEB:n, komission ja jäsenvaltioiden olisi yksilöitävä yhdessä tärkeimmät kohderyhmät ja määritettävä kutakin koskeva strategia ja toteutettava sitä.

a) Yhteiset edistämistoimet sidosryhmien tietoisuuden lisäämiseksi

Tärkeimpänä tavoitteena on tiedottaa jatkuvasti valmistajille, kuluttajille ja kerrannaisvaikutuksia tarjoaville tahoille (vähittäismyyjille ja kansalaisjärjestöille), siis kaikille sidosryhmille, ympäristömerkistä ja sen vaiheista. Tähän sopivia välineitä ovat mm. painotuotteet (esitteet, tiedotteet, artikkelit) ja verkkosivu. Samalla olisi pyrittävä järjestelmällisesti saamaan palautetta sidosryhmiltä ja otettava se huomioon.

Esitteitä on jo valmiina täydellinen sarja, jonka komissio ja eri toimivaltaiset elimet ovat laatineet. Esitteitä toimitetaan järjestelmällisesti sidosryhmille, ja niitä päivitetään ja parannetaan jatkuvasti. Kolmen viimeisen vuoden aikana rajallisten resurssien käyttöä on pyritty tehostamaan kehitettäessä esitteitä, tiedotteita ja muuta tiedotusmateriaalia ja jaettaessa niitä järjestelmällisemmin tärkeimmille kohderyhmille.

Myös yhteisön ympäristömerkkiä koskevat verkkosivut (<http://europa.eu.int/ecolabel>) ovat olleet hyödyllinen tietolähde, ja sivuja on päivitetty säännöllisesti. Sivulla käyntien määrä on lisääntynyt jatkuvasti ja se on nyt noin 75 000 kuukaudessa. Verkkosivujen uskottavuutta ja avoimuutta on pyritty lisäämään kannustamalla kaikkia sidosryhmiä, teollisuus, kuluttajat ja ympäristöjärjestöt mukaan luettuina, antamaan siihen tietoja säännöllisesti. On tärkeää jatkaa tätä työtä ja kehittää verkkosivuja edelleen, jotta voidaan hyödyntää niiden koko potentiaali.

Asiannukaisten tiedotuskanavien tarjoamisen lisäksi on myös tärkeää ottaa huomioon tapahtumat, kuten näyttelyt ja messut, joissa yhteisön ympäristömerkkiä voidaan esitellä suurelle yleisölle. Toistaiseksi ei ole tehty järjestelmällisiä analyysejä siitä, mitkä näyttelyt tai messut sopisivat parhaiten ympäristömerkin tekemiseen tunnetuksi. Näyttelyihin ja messuille on kuitenkin satunnaisesti osallistuttu pääasiassa osana kohdennettuja markkinointitoimia. Toinen mahdollisuus, jota on tutkittu, on ympäristömerkittyjen tuotteiden käyttäminen suurtaapahtumissa kuten maailmanmestaruuskisoissa, olympialaisissa, festivaaleilla jne. Tulokset ovat olleet erittäin positiivisia, esimerkiksi Ateenan olympialaisissa 2004, ja tämän odotetaan jatkuvan Torinon talviolympialaisissa vuonna 2006.

Edellisessä työohjelmassa esitetyt tavoitteet ja toteutus tavat pätevät myös tarkistetussa työohjelmassa.

Tavoite

Tiedotetaan jatkuvasti kaikille sidosryhmille ympäristömerkistä ja sen kehityksestä. Samalla pyritään järjestelmällisesti saamaan palautetta sidosryhmiltä ja ottamaan se huomioon.

Toimet

EUEB:n olisi työskenneltävä tiiviisti komission kanssa, jotta voitaisiin

- päivittää ja parantaa ympäristömerkkiä koskevia verkkosivuja,
- jatkaa esitteiden ja muiden tietoisuuden parantamiseen liittyvän painomateriaalin kehittämistä ja levittämistä,
- antaa sidosryhmille tietoa, jossa selitetään ympäristömerkin hakemiseen tarvittavat menettelyt, aika ja kustannukset,
- laatia luettelo tapahtumista, joissa ympäristömerkkiä olisi tehtävä tunnetuksi.

EUEB:n olisi tutkittava täydentäviä hakijoille tarkoitettuja tiedotuskanavia (tietokantoja, ohjeita jne.).

Toimivaltaisten elinten ja neuvontapalvelun on kerättävä käyttöoikeuden haltijoilta tietoja siitä, missä heidän tuotteitaan myydään.

b) Yhteiset tunnettuuden edistämistoimet julkisten ja yksityisten hankintojen tekijöiden tietoisuuden lisäämiseksi

Hankintojen tekijöiden käytettävissä on tietoja sekä oikeudellisesta kehyksestä (siitä, miten hankintojen tekijä voi sisällyttää ympäristömerkin myöntämisperusteet tarjouskilpailuihinsa) sekä ympäristönsuojelun tasoon perustuvista ympäristövaatimuksista, joita kuvataan eri tuoteryhmiin sovellettavia myöntämisperusteita koskevissa asiakirjoissa. Ympäristömerkkiä koskevilla verkkosivuilla on tässä merkittävä rooli. Lisäksi olisi kehitettävä asianmukaista materiaalia yhteisön ympäristömerkin myöntämisperusteiden käytöstä julkisissa hankinnoissa (esim. yksinkertainen tarjoustuslista kaikkia tuoteryhmiä varten). Olisi myös järjestettävä EUEB:n ja julkisten hankintojen tekijöiden yhteisiä kokouksia ja harkittava kansallisia ja/tai alueellisia kampanjoita.

Tavoite

Tiedotetaan lyhyellä aikavälillä julkisten hankintojen tekijöille mahdollisuuksista käyttää ympäristömerkin myöntämisperusteita tarjouskilpailuissaan.

Toimet

EUEB:n, jäsenvaltioiden ja komission olisi – yhteistyössä julkisessa hallinnossa ympäristöystävällisistä julkisista hankinnoista vastaavien virkamiesten kanssa – kehitettävä yhteinen strategia ja yhteisiä toimia, joilla edistetään ympäristömerkin myöntämisperusteiden tai vastaavien perusteiden käyttöä julkisissa ja yksityisissä hankinnoissa.

EUEB:n, komission ja jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että julkisten hankintojen tekijöille tarkoitettua käsikirjaa jaetaan mahdollisimman laajasti, ja laadittava asianmukaista materiaalia. Niiden olisi myös järjestettävä koulutusta ja tiedotustilaisuuksia ja muita asianmukaisia toimia yhteistyössä EMAS-järjestelmän kanssa. Olenaiset tiedot olisi julkaistava ympäristömerkin verkkosivuilla.

c) Pk-yrityksiin ja jakelijoihin kohdistuva yhteinen tunnettuuden edistäminen ja tukitoiminta

Kolmen viime vuoden aikana pk-yritysten osallistuminen yleisiin kokouksiin sekä työryhmiin, jotka kehittävät eri tuoteryhmiin sovellettavia myöntämisperusteita, on ollut yksi yhteisön ympäristömerkin tärkeimmistä tavoitteista. Pk-yrityksillä ei aina ole riittäviä resursseja tai tietoja arvioida ympäristömerkin tarjoamia mahdollisuuksia ja laatia onnistunut hakemus. Niiden olisi voitava käyttää apunaan verkostoja, joihin kuuluu muita hakijoita, eturyhmiä, toimivaltaisia elimiä ja muita merkittäviä organisaatioita, kuten toimialajärjestöjä ja alueellisia viranomaisia.

Vähittäismyyjillä, jotka ovat valmistajien ja kuluttajien yhteyshenkilöitä, on myös ratkaiseva tehtävä. Vähittäismyyjät voisivat esimerkiksi käyttää ympäristömerkkiä omien merkkituotteidensa laatukuvan parantamiseen ja pyrkiä tarjoamaan asiakkailleen muita ympäristömerkittyjä tuotteita. Strategisten kumppanuuksien kehittämistä vähittäismyyjien kanssa olisi siis pidettävä yhtenä painopisteenä.

Toimet

EUEB:n olisi kehitettävä strategia ja toimia, joilla voidaan luoda pk-yrityksille tarkoitettuja ympäristömerkin tukiverkkoja.

EUEB:n olisi kehitettävä strategisia kumppanuuksia vähittäismyyjien kanssa.

5. Järjestelmän suunnitellut rahoitusjärjestelyt

Koska toimintaan osallistuu paljon eri organisaatioita, joihin kuuluu myös julkishallintoa, kolmen viime vuoden aikana on ollut vaikeaa laatia tarkkoja talousarvioita (esimerkiksi komission talousarvio vahvistetaan vuosittain).

Ympäristömerkintäjärjestelmän tarpeet muodostuvat kuitenkin kahdesta pääosasta: yhtäältä tuoteryhmien kehittämiseen ja toisaalta markkinointiin ja edistämiseen tarvittavista varoista.

Komission ja jäsenvaltioiden vuonna 2003 ympäristömerkinnälle osoittamat määrärahat olivat noin 3,2 miljoonaa euroa (kun mukaan ei lasketa palkkoja). Maksuista saatu rahoitus oli noin 370 000 euroa eli noin 11,5 prosenttia. Tämä tarkoittaa sitä, että järjestelmän omarahoituskyky on hieman yli 10 prosenttia, mikä on kaukana omarahoituksen pitkän aikavälin tavoitteesta.

Järjestelmälle osoitetut määrärahat ovat kolmena viime vuonna olleet riittäviä tuoteryhmien kehittämiseen ja tarkistamiseen. Niitä on käytetty erittäin tehokkaasti. Kun tuoteryhmien määrä lisääntyy, myös markkinointi lisääntyy, mikä luonnollisesti lisää järjestelmän määrärahojen tarvetta. Järjestelmän talousarviota on sen vuoksi analysoitava yhdessä tuoteryhmiä koskevien perusteiden kehittämisen kanssa.

Tavoite

Pitkän aikavälin tavoitteena tulisi olla omarahoituskyvyn saavuttaminen. Lisäksi sen saavuttamiseksi olisi asetettava myös saavutettavissa olevia lyhyen aikavälin tavoitteita, joiden toteutumista seurataan.

Toimet

Ennen tämän työsuunnitelman voimassaoloajan loppua EUEB:n olisi tehtävä analyysi, jotta voitaisiin laatia johdonmukainen ja realistinen strategia, jonka tavoitteena on järjestelmän omarahoituskyky. Tähän strategiaan olisi sisällettävä yhteiset menetelmät, joilla jäsenvaltiot voivat mitata ympäristömerkkijärjestelmän menoja ja tuloja sekä raportoida rahoituksesta.

Lisäys 1

Ei-tyhjentävä luettelo ensisijaisista tuoteryhmistä (*)

Mahdolliset uudet tuoteryhmät:

Henkilökuljetuspalvelut
Lelut ja pelit
Lämmitysjärjestelmät (sisäilman)
Vähittäismyyntipalvelut
Ostokassit
Toalettitavarat
Jätesäkit
Liimat
Vedenlämmitysjärjestelmät
Rakennusten osat, myös eristys
Renkaat
Pienet kodinkoneet
Hygieniatuotteet
Autonpesupalvelut
Nahkatuotteet, myös hanskat
Kemialliset pesupalvelut
Rakennuspalvelut
Kopiokoneet
Sosiaalisesti vastuulliset sijoitusrahastot
Mekaaniset korjauspalvelut
Pöytäesineet
Jakelupalvelut
Ilmastointi

(*) On huomattava, että asetuksen (EY) N:o 1980/2000 5 artiklan mukaisesti luettelo ei ole tyhjentävä. Komissio voi milloin vain antaa EUEB:lle toimeksiannon, jonka perusteella se kehittää ja tarkistaa määrääjain ekologisia arviointiperusteita sekä niihin liittyviä arviointi- ja todentamisvaatimuksia jonkin sellaisen tuoteryhmän osalta, jota ei ole mainittu luettelossa. Luettelo täytyy päivittää tämän työsuunnitelman voimassaoloaikana (asetuksen (EY) N:o 1980/2000 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen), ja uusia tuoteryhmiä voidaan lisätä.